

ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ГЕНОФОНДОВИХ СУБ'ЄКТІВ МАЛОЧИСЕЛЬНИХ ПОРІД ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ, СВИНЕЙ, ОВЕЦЬ

П. І. ШАРАН, О. В. КРУГЛЯК, І. С. МАРТИНЮК, А. Є. ПОЧУКАЛІН,
Н. М. КОВАЛЕНКО

Інститут розведення і генетики тварин НААН (Чубинське, Україна)
Pavlo_Sharan@ukr.net

Матеріалами дослідження є економічні показники основних господарськи корисних ознак тварин: витрати кормів на одну тварину, ц корм. од.; оплата корму продукцією (кг продукції на 1 ц корм. од.; собівартість 1 ц продукції, витрати коштів на 1 гол, грн; чистий дохід на 1 ц продукції, на 1 гол, грн; прибуток на 1 гол, на 1 ц продукції, грн; рентабельність продукції, %). За допомогою економіко-статистичного і графічного методів дослідження встановлено: велика рогата худоба молочного, комбінованого і м'ясного напрямку продуктивності, свині та вівці різних порід, які утримуються в генофондових суб'єктах, порівняно з конкурентними стадами однойменних видів тварин значно гірше оплачують корми продукцією внаслідок низької продуктивності. Через це вища собівартість, низька рентабельність реалізації молока (2–12%), збитковість продажу живої маси великої рогатої худоби м'ясних порід, свиней, овець, вовни.

За нинішніх економічних умов генофондові суб'єкти великої рогатої худоби, свиней, овець неспроможні здійснювати просте відтворення виробництва, а, отже, функціонувати без державної фінансової підтримки.

Ключові слова: малочисельні породи великої рогатої худоби, свиней, овець, рентабельність

ECONOMICAL RATIONALE FOR GOVERNMENT FINANCIAL SUPPORT FOR CONSERVATION OF GENE POOL BREEDING FARM OF CATTLE, PIGS AND SHEEP BREEDS WITH SMALL POPULATION SIZE

P. I. Sharan, O. V. Kruglyak, I. S. Martynjuk, A. E. Pochukalin, N. M. Kovalenko

Institute of animals breeding and genetics NAAS (Chubinsky, Ukraine)

The research materials were the main economic indicators of animal's useful traits: the cost of feed per animal, quintal of feed units; payment of feed by product (kg of product per quintal of feed units; cost of product quintal, cost of funds per animal, UAH; net income per quintal of product, per animal, UAH; income per animal, per quintal of product, UAH; product profitability, %). Graphical, economic and statistic methods have been used. It was found that dairy, beef and dual-purpose cattle, pigs and sheep of different breeds which are kept in sites of gene pool conservation pay of feed by product more less comparing competitive similar breed herds because of low level of performance. Because of it they have higher cost, low profitability of milk (2–12%), sale unprofitability of weight of pigs and sheep, wool.

Nowadays the gene pool herds of cattle, pigs and sheep are unable to perform profitable production, and thereby operate without state financial support.

Keywords: breeds with low small population, pigs, sheep, profitability

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ НЕОБХОДИМОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ ГЕНОФОНДОВЫХ СУБЪЕКТОВ МАЛОЧИСЛЕННЫХ ПОРОД КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА, СВИНЕЙ, ОВЕЦ

П. И. Шаран, О. В. Кругляк, И. С. Мартынюк, А. Е. Почукалин, Н. М. Коваленко

Институт разведения и генетики животных НААН (Чубинское, Украина)

Материалы исследования – экономические показатели основных хозяйственно-полезных признаков животных: затраты кормов на одно животное, ц корм. ед. оплата корма продукцией (кг продукции на 1 ц корм. ед.; себестоимость 1 ц продукции, затраты средств на 1 гол, грн; чистый доход на 1 ц продукции, на 1 гол, грн; прибыль на 1 гол, на 1 ц продукции, грн; рентабельность продукции,%). Использованы экономико-статистический, графический методы исследования. Установлено, что крупный рогатый скот молочного, комбинированного и мясного направления продуктивности, свиньи и овцы различных пород, содержащихся в генофондовых субъектах по сравнению с конкурентными стадами одноименных видов значительно хуже оплачивают корма продукцией вследствие низкой продуктивности. Поэтому себестоимость продукции выше, ниже рентабельность реализации молока (2–12 %), убыточность продажи живой массы крупного рогатого скота мясных пород, свиней, овец, шерсти.

В нынешних экономических условиях генофондовые субъекты крупного рогатого скота, свиней, овец не могут осуществлять даже простое воспроизводство производства, а, следовательно, и функционировать без государственной финансовой поддержки.

Ключевые слова: малочисленные породы крупного рогатого скота, свиней, овец, рентабельность

Вступ. В Законі України «Про племінну справу у тваринництві» збереження генофонду малочисельних вітчизняних порід сільськогосподарських тварин визначено одним із головних завдань племінної справи [1]. Оскільки суб'єкти підприємницької діяльності, в яких розміщені генофондові стада вітчизняних локальних порід є не конкурентними порівняно з аграрними формуваннями, де розводять тварин вітчизняних і зарубіжних конкурентних порід, що характеризуються високим генетичним потенціалом. Він проявляється при сприятливих умовах годівлі, догляду, утримання, високою продуктивністю, яка при раціональному використанні виробничих ресурсів і збалансованих цін забезпечує розширене відтворення виробництва (рентабельність 35-40 %). Враховуючи вище зазначене, власники генофондових стад малочисельних порід поступово їх замінують тваринами більш продуктивних порід, що може призвести до втрати цінних господарськи корисних ознак тварин вітчизняних локальних порід. Щоб запобігти цьому, необхідна державна фінансова підтримка суб'єктів підприємницької діяльності, які утримують генофондові стада вітчизняних локальних порід, бо вони в умовах економічної кризи уже не зможуть за рахунок власних ресурсів здійснювати навіть просте відтворення виробництва. Проте аналогічні економічно обґрунтовані твердження серед переважної більшості керівного складу чиновників аграрного профілю сприймаються з недовірою. В зв'язку з цим було поставлено за мету економічно обґрунтувати необхідність державної фінансової підтримки для збереження генофондових суб'єктів малочисельних порід великої рогатої худоби, свиней овець. Для досягнення мети передбачено провести порівняльну економічну оцінку ефективності використання генофондових суб'єктів малочисельних порід великої рогатої худоби, свиней, овець і конкурентних стад тварин різних порід в умовах ринку.

Матеріал та методи досліджень. Для вирішення поставленого завдання опрацьовано основні показники роботи генофондових суб'єктів сільськогосподарських підприємств (форма № 50 с.-г. за 2010–2012 рр), які характеризують економічну ефективність малочисельних порід великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід: білоголової

української (ПАТ «Антонінське» Хмельницької обл); бурої карпатської (ПСП «Ласточка» Закарпатської обл); лебединської (ТОВ «Мрія», «Переможець» Чернігівської обл, ПАТ «Михайлівка», «Комишанське» Сумської обл) та конкурентних стад української чорно-рябої молочної породи (СТОВ «Пасічна» Хмельницької обл), української червоно-рябої молочної породи (ДП ДГ «Олександрівське» Вінницької обл).

Також порівняно основні господарські корисні ознаки та економічні показники генофондового стада сірої української породи ДП ДГ «Поливанівка» Дніпропетровської обл з однойменними показниками, які характеризують розведення великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності у СФГ «Серпанок» Рівненської та приватної фірми «Білаки» Львівської областей.

Крім того, зіставлено економічну ефективність використання свиней, розміщених у генофондовому стаді миргородської породи ДП ДГ ім Декабристів Полтавської та ДП ДГ «Елітне» Кіровоградської областей.

Визначено порівняльну ефективність виробництва баранини (у живій масі) та вовни генофондового стада сокольської породи овець, яке утримується в ДП ДГ «Гонтарівка» Харківської і конкурентного стада асканійської каракульської породи овець, власником якого є ДП ДГ «Каховське» Херсонської областей.

Результати дослідження. За результатами аналізу основних господарських корисних ознак тварин: середньорічний удій, кг; вміст жиру в молоці, %; вихід молочного жиру, кг; середньодобовий приріст живої маси, г; вихід вовни, кг визначено систему результативних показників: витрати кормів на одну тварину, ц корм. од.; оплата корму продукцією (вироблено молока на 1 ц корм. од.), кг; собівартість 1 ц корм. од., грн; собівартість 1 ц продукції, витрати коштів на 1 гол, грн; чистий дохід з розрахунку на 1 ц продукції, на 1 гол, грн; прибуток на 1 ц продукції, на 1 гол, грн; рентабельність реалізації продукції, %.

Проведено графічний аналіз зміни результативних показників залежно від параметрів основних господарських корисних ознак тварин.

Ефективність використання генофондових об'єктів великої рогатої худоби малочисельних молочних і молочно-м'ясних порід та конкурентних стад, а також коефіцієнти основних чинників впливу на ефективність їхнього використання представлені в таблицях 1, 2.

1. Економічна оцінка ефективності використання генофондових та конкурентних стад великої рогатої худоби малочисельних молочних і молочно-м'ясних порід

Показники	Одиниці виміру	Генофондові стада малочисельних молочних і молочно-м'ясних порід			Конкурентні стада молочних порід	
		білоголова українська	бура карпатська	лебединська	українська чорно-ряба молочна	українська червоно-ряба молочна
Кількість корів	гол	303	133	1198	570	143
Середньорічний удій	кг	4300	3676	4324	6486	7414
Вміст жиру в молоці	%	3,78	3,75	3,82	3,75	3,58
Вихід молочного жиру	кг	162,5	137,8	165,2	243,0	265,2
Згодовано кормів на одну корову	ц корм. од.	48,5	44,6	48,0	63,4	74,1
Витрати кормів на 1 ц молока	ц корм. од.	1,13	1,24	1,13	0,88	1,00
Оплата корму: вироблено молока на 1 ц корм. од.	кг	88,6	82,4	90,0	97,7	100,00

продовження табл. 1

вироблено молочного жиру на 1 ц корм. од.	кг	3,35	3,09	3,40	3,83	3,58
Собівартість 1 ц зарахованого молока	грн	260,58	271,9	250,38	227,37	237,44
Витрати на вироблене реалізоване молоко	грн	10676	8907,4	10548,5	13655,8	15364,7
Реалізаційна ціна 1 ц молока	грн	283,7	277,9	281,2	275,0	315,0
Чистий дохід на 1 корову	грн	11623,2	9104,0	11847,0	16516,5	20383,6
Прибуток на:	грн					
1 корову		947,2	196,6	1298,5	2860,7	5018,9
1 ц молока		23,12	6,0	30,82	47,63	77,56
1 ц молочного жиру		582,89	14,22	776,98	1177,24	1892,5
1 ц корм. од.		19,5	4,4	27,0	45,1	67,7
Рентабельність	%	8,8	2,2	12,9	20,9	32,7

Корови конкурентних стад краще оплачують корми молоком, від них одержують більше прибутку, їх продукція має значно вищу рентабельність (табл.1).

Основними чинниками, які вплинули на ефективність використання генофондових об'єктів великої рогатої худоби малочисельних порід, порівняно з конкурентними стадами молочних порід, виявилися вища продуктивність корів конкурентних стад в 1,5...2,0 рази та нижча собівартість 1 ц реалізованого молока на 10,8...16,4 %. Внаслідок цього прибуток на одну корову малочисельних порід, порівняно із тваринами конкурентних стад був нижчим: у білоголової української від 2,9 до 5,2 разів; бурої карпатської – від 14,1 до 25,4, та лебединської – від 2,1 до 3,9 рази.

2. Коефіцієнти основних чинників впливу на ефективність використання генофондових та конкурентних стад великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід

Порівнянні породи	Показники	Середньорічний удій, кг	Вміст жиру в молоці, %	Вихід молочного жиру, кг	Згодовано кормів на одну корову, ц корм. од.	Собівартість 1 ц корм. од., грн.	Собівартість 1 ц реалізованого молока, грн.	Товарність молока, %	Реалізовано молока, ц	Зараховано молока, ц	Собівартість 1 ц зарахованого молока, грн.	Витрати на реалізоване молоко, грн.	Реалізаційна ціна 1 ц молока, грн.
Білоголова українська		1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Українська чорно-ряба молочна		1,508	0,992	1,495	1,307	0,876	0,866	0,979	1,477	1,466	0,873	1,279	0,969
Українська червоно-ряба молочна		1,724	0,947	1,632	1,528	0,909	0,863	0,966	1,668	1,579	0,911	1,439	1,110
Бура карпатська		1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

продовження табл. 2

Українська червоно-ряба молочна	2,017	0,955	1,925	1,661	0,990	0,834	1,025	2,069	1,975	0,873	1,725	1,134
Українська чорно-ряба молочна	1,764	1,000	1,763	1,422	0,953	0,837	1,038	1,832	1,833	0,836	1,533	0,990
Лебединська	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Українська чорно-ряба молочна	1,500	0,982	1,471	1,321	0,813	0,892	0,968	1,451	1,426	0,908	1,295	0,978
Українська червоно-ряба молочна	1,715	0,937	1,605	1,544	0,844	0,889	0,955	1,639	1,536	0,948	1,457	1,120

Наочніше відображає зміну основних показників, що характеризують розведення великої рогатої худоби малочисельних та конкурентних стад молочних і молочно-м'ясних порід рис. 1.

грн

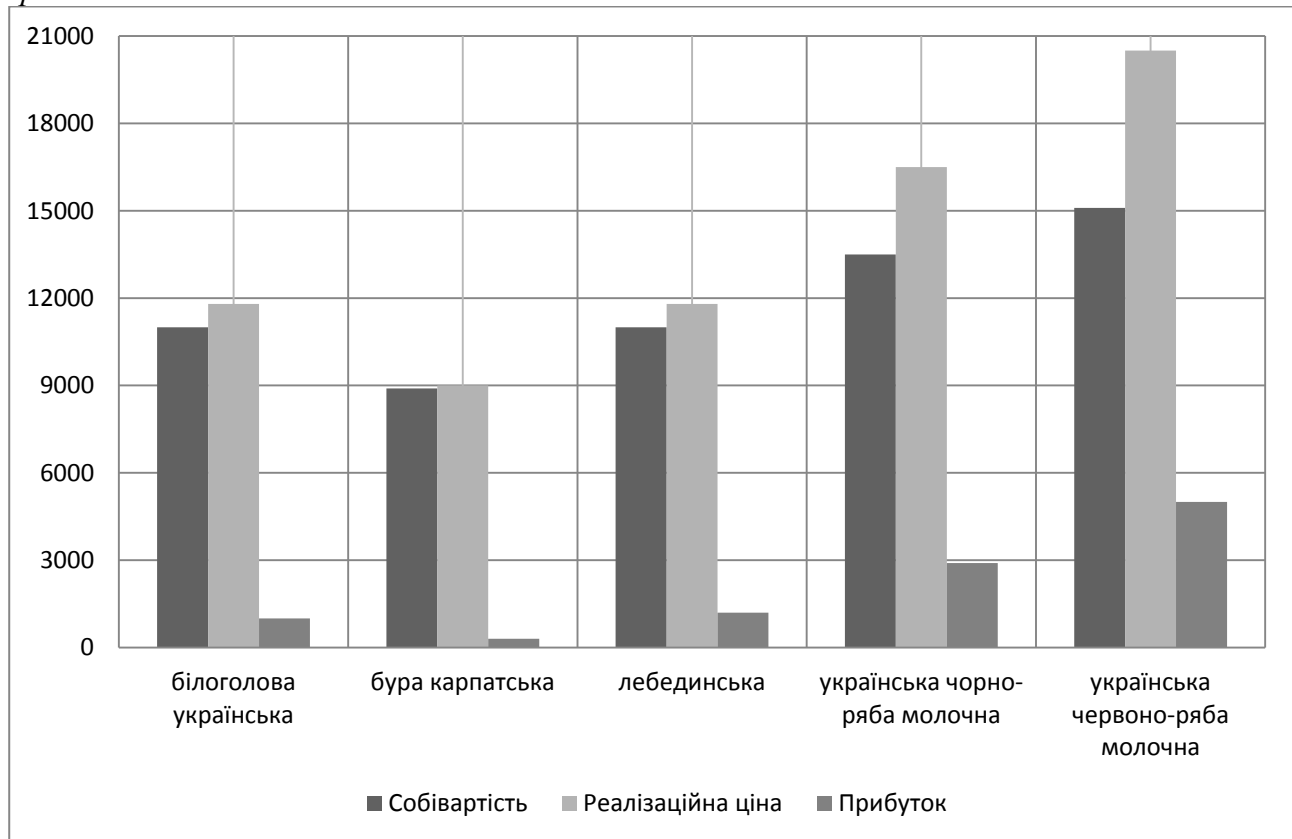

Рис. 1. Економічна ефективність використання корів різних порід, у розрахунку на 1 голову, грн

Низьким рівнем ефективності характеризується розведення великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності, зокрема, сірої української породи у генофондовому стаді ДП ДГ «Поливанівка» Дніпропетровської обл. Порівняно зі стадами конкурентних порід, зокрема, абердин-ангус та поліською м'ясною (СФГ «Серпанок» Рівненської, приватна фірма «Білаки» Львівської обл.) середньодобовий приріст живої маси нижчий відповідно на 25,3 і 43,4 %, менше вироблено живої маси на одну корову на 13,9 і 36,2 %, на 11,8 і 20,4 % вищі витрати кормів на 1 ц приросту живої маси. Собівартість 1 ц корм. од., згодованих худобі сірої української породи, була відповідно у 2,13 і 1,84 рази вищою порівняно з аналогічним показником у СФГ «Серпанок» та приватній фірмі «Білаки», що зумовило підвищення собівартості 1 ц реалізованої живої маси у 4,85 і 4,48 рази. Попри те, що реалізаційна ціна 1 ц

живої маси худоби сірої української породи була вищою порівняно з породою абердин-ангус в 1,43 і поліською м'ясною в 1,22 рази, у ДП ДГ «Поливанівка» з розрахунку на 1 ц живої маси одержано 4158,48 грн збитку, тоді як у СФГ «Серпанок» та приватній фірмі «Білаки» відповідно 403,8 і 596,8 грн прибутку (табл. 3, 4, рис. 2).

3. Економічна оцінка ефективності використання генофондового стада сірої української породи та конкурентних стад м'ясних порід

Показники	Одиниця виміру	Генофондове стадо малочисельної породи	Конкурентні стада	
		сіра українська	абердин-ангуса	поліська м'ясна
Поголів'я ВРХ	гол	477	391	1467
в т. ч. корів	гол	188	207	1464
Середньодобовий приріст живої маси	г	604	757	866
Вироблено живої маси на 1 корову	кг	387	441	527
Витрати кормів на 1 ц приросту живої маси	ц корм. од.	27,93	15,0	14,1
Собівартість 1 ц корм. од.	грн	130,03	60,8	70,7
Витрати коштів на корми на 1 ц приросту живої маси	грн	3631,73	912,0	946,9
Собівартість 1 ц реалізованої живої маси	грн	6726,35	1385,9	1499,9
Реалізаційна ціна 1 ц живої маси	грн	2567,57	1789,7	2096,7
Прибуток, збиток (-):				
на 1 ц живої маси	грн	-4158,48	403,8	596,8
на 1 ц корм. од.	грн	-148,89	26,9	42,3
на 1 грн. витрат на корми	грн	-1,14	0,44	0,63
Рентабельність	%	-61,8	26,9	39,8

4. Коефіцієнти основних чинників впливу на ефективність використання генофондового стада великої рогатої худоби сірої української породи та конкурентних стад м'ясних порід

Показники	Одиниця виміру	Генофондове стадо малочисельної породи	Конкурентні стада	
		сіра українська	абердин-ангуська	поліська м'ясна
Середньодобовий приріст живої маси	г	1,000	1,253	1,434
Вироблено живої маси на 1 корову	кг	1,000	1,139	1,362
Витрати кормів на 1 ц приросту живої маси	ц корм. од.	1,000	0,882	0,796
Собівартість 1 ц корм. од.	грн	1,000	0,402	0,467
Витрати коштів на корми на 1 ц приросту живої маси	грн	1,000	0,340	0,354
Собівартість 1 ц реалізованої живої маси	грн	1,000	0,301	0,326
Реалізаційна ціна 1 ц живої маси	грн	1,000	0,834	0,977

Збитковим (-20,6 %) залишається генофондовий суб'єкт з розведення свиней миргородської породи у ДП ДГ ім. Декабристів Полтавської обл. через низький середньодобовий приріст живої маси (476 г), що призвело до високих витрат кормів з розрахунку на 1 ц приросту продукції (8 ц корм. од.), отже, і до високої собівартості 1 ц реалізованої живої маси (1788,71 грн), що більше порівняно з розміром реалізаційної ціни (1420,62 грн) на 368,09 грн.

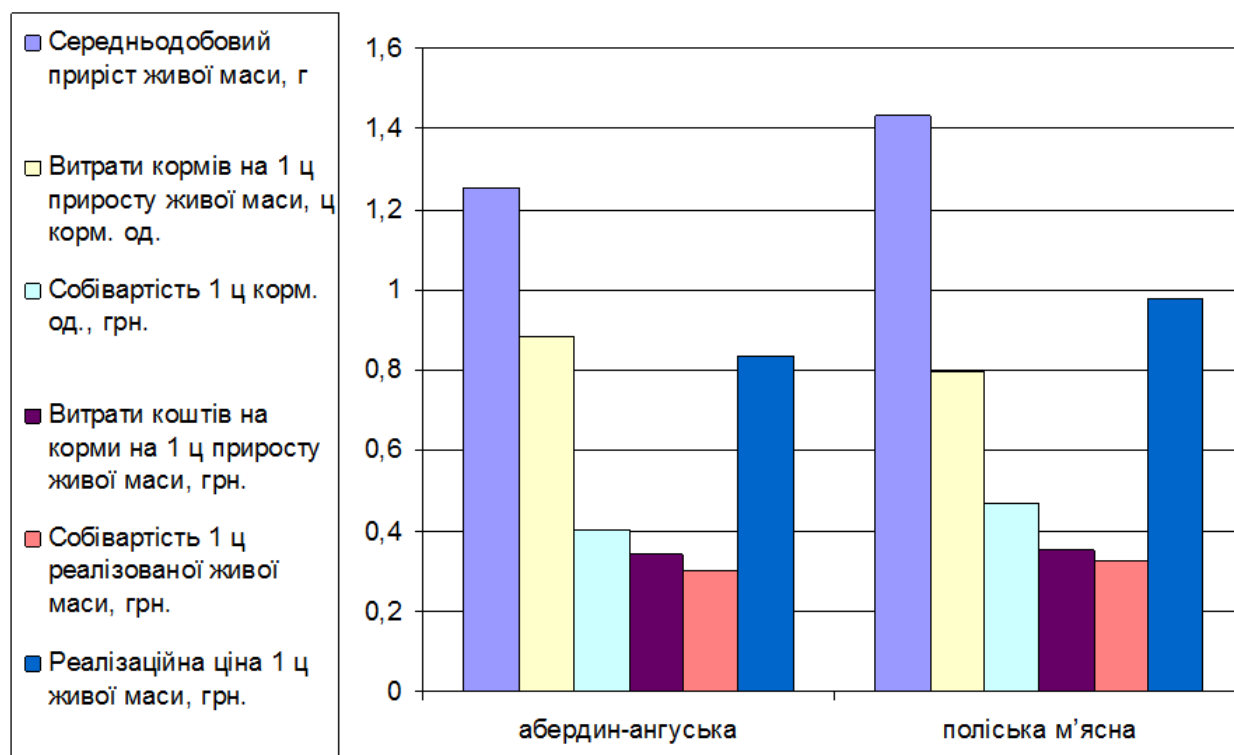

Рис. 2. Базисний індекс показників ефективності використання великої рогатої худоби генофондового стада сірої української та конкурентних стад м'ясних порід (сіра українська = 1,0)

На цьому фоні позитивно вирізняється конкурентне стадо свиней конкурентної великої білої породи ДП ДГ «Елітне» Кіровоградської обл. Там середньодобовий приріст живої маси вищий в 1,26 рази, а витрати кормів на 1 ц приросту живої маси на 27,5 % нижчі. Через це нижча собівартість 1 ц реалізованої живої маси на 31,4 %. Тому прибуток з розрахунку на 1 ц живої маси становив 307,9 грн, рівень рентабельності – 25,1 % (табл. 5, 6).

5. Економічна оцінка ефективності використання генофондового стада свиней миргородської породи та конкурентного стада

Показники	Одиниця виміру	Генофондове стадо малочисельної породи миргородська	Конкурентне стадо велика біла
		1296	1104
Поголів'я свиней	гол	200	134
в т. ч. свиноматок	гол	476	600
Середньодобовий приріст живої маси	г	11,4	18,2
Вироблено живої маси на свиноматку	ц	8,0	5,8
Витрати кормів на 1 ц приросту живої маси	ц корм. од.	98,20	129,67
Собівартість 1 ц корм. од.	грн	785,60	752,10
Витрати коштів на корми на 1 ц приросту живої маси	грн	1788,71	1228,48
Собівартість 1 ц реалізованої живої маси	грн	1420,62	1536,46
Реалізаційна ціна 1 ц живої маси	грн		
Прибуток, збиток (-):			
на 1 ц реалізованої живої маси	грн	-368,09	307,9
на 1 ц корм. од.	грн	-46,1	53,08
на 1 грн витрат на корми	грн	-0,47	0,41
Рентабельність, збитковість (-)	%	-20,6	25,1

6. Коефіцієнти основних чинників впливу на ефективність використання генофондового стада свиней миргородської та конкурентного стада великої білої порід

Показники	Одиниця виміру	Генофондне стадо малочисельної породи	Конкурентне стадо
		миргородська	велика біла
Середньодобовий приріст живої маси	г	1,000	1,26
Вироблено живої маси на свиноматку	ц	1,000	1,596
Витрати кормів на 1 ц приросту живої маси	ц корм. од.	1,000	0,725
Собівартість 1 ц корм. од.	грн	1,000	1,32
Собівартість 1 ц реалізованої живої маси	грн	1,000	0,686
Реалізаційна ціна 1 ц живої маси	грн	1,000	1,081

Внаслідок низької продуктивності овець (вихід вовни на 1 гол 2,6 кг), середньодобовий приріст живої маси 27,8 г, високі витрати кормів на 1 ц приросту живої маси і вовни (відповідно 37,7; 193,4 ц корм. од.), високу собівартість 1 ц реалізованої продукції – живої маси 7033,9 грн, вовни – 3349,0 грн та низьку реалізаційну ціну 1 ц продукції (живої маси – 1089,43 грн, вовни – 591,3 грн) у генофондовому стаді сокільської породи овець, що належить ДП ДГ «Гонтарівка» Харківської обл., з розрахунку на 1 ц живої маси одержано 5944,47 грн збитку, на 1 ц вовни – 3420,2 грн, відповідно у 2,9 і 1,2 рази більше, ніж у конкурентному стаді асканійської породи, що розводиться у ДП ДГ «Каховське» Херсонської обл. (табл. 7,8).

7. Економічна оцінка ефективності використання генофондового стада овець сокільської та конкурентного стада асканійської каракульської порід

Показники	Одиниця виміру	Генофондове стадо малочисельної породи	Конкурентне стадо
		сокільська	асканійська каракульська
Поголів'я овець	гол	424	2166
Приріст живої маси 1 гол	г	27,8	27,9
Одержано вовни на 1 гол	кг	2,6	2,5
Витрати кормів на:			
1 ц приросту живої маси	ц корм. од.	37,7	14
1 ц вовни	ц корм. од.	193,4	183,6
Собівартість 1 ц корм. од.	грн	81,37	117,9
Собівартість 1 ц реалізованої:			
живої маси	грн	7033,9	3067,8
вовни	грн	4086,9	3349,0
Реалізаційна ціна:			
1 ц живої маси	грн	1089,43	1032,82
1 ц вовни	грн	666,7	591,3
Прибуток, збиток (-):			
на 1 ц живої маси	грн	-5944,47	-2034,98
на 1 ц вовни	грн	-3420,2	-2757,7

Узагальнюючим показником ефективності використання генофондових стад малочисельних порід та конкурентних стад великої рогатої худоби молочного, комбінованого і м'ясного напрямку продуктивності, свиней та овець є рівень рентабельності.

Аналіз параметрів вказаного вимірника засвідчує наступне. Попри те, що у генофондових стадах великої рогатої худоби малочисельних білоголової української, бурої карпатської і лебединської порід рівень рентабельності є додатним і знаходиться в межах 2-12 %, він не забезпечує навіть простого відтворення виробництва. Збитковим залишається розведення м'ясної худоби у генофондових стадах малочисельних порід великої рогатої худоби сірої української, свиней миргородської, овець сокільської порід.

8. Коефіцієнти основних чинників впливу на ефективність використання генофондового стада овець сокільської та конкурентного стада асканійської каракульської порід

Показники	Одиниця виміру	Генофондове стадо сокільської породи	Стадо конкурентної породи
		сокільська	асканійська каракульська
Поголів'я овець	гол	1,000	5,108
Приріст живої маси 1 гол	г	1,000	1,004
Одержано вовни на 1 гол	кг	1,000	0,962
Витрати кормів на:			
1 ц приросту живої маси	ц корм. од.	1,000	0,371
1 ц вовни	ц корм. од.	1,000	0,949
Собівартість 1 ц корм. од.	грн	1,000	1,449
Собівартість 1 ц реалізованої:			
живої маси	грн	1,000	0,436
вовни	грн	1,000	0,819
Реалізаційна ціна:			
1 ц живої маси	грн	1,000	0,948
1 ц вовни	грн	1,000	0,887
Прибуток, збиток (-):			
на 1 ц живої маси	грн	1,000	0,342
на 1 ц вовни	грн	1,000	0,806

Висновки. Проведена за пропонованою методикою порівняльна економічна оцінка ефективності використання генофондових об'єктів малочисельних порід великої рогатої худоби молочних, молочно-м'ясних і м'ясних порід, свиней, овець та конкурентних стад однойменних видів тварин засвідчує про її об'єктивність та зручність у використанні.

Рівень ефективного використання генофондових об'єктів малочисельних порід сільськогосподарських тварин залежить від рівня продуктивності, витрат кормів за поживністю та у грошовому виразі, розміру реалізаційної ціни.

За нинішніх економічних умов вказані генофондові суб'єкти за рахунок власних фінансових ресурсів неспроможні здійснювати навіть просте відтворення виробництва, а, отже, надалі функціонувати без державної фінансової підтримки, що може призвести до значної втрати генофондових стад малочисельних порід сільськогосподарських тварин.

БІБЛІОГРАФІЯ

1 Закон України «Про племінну справу у тваринництві»: за станом на 20 лютого 2003 р. // Нормативно-правові акти з питань племінної справи у тваринництві. – К., 2004. – С. 3–16.

REFERENCES

1. 2004. Zakon Ukrainy «Pro pleminnu spravu u tvarynnytstvi». *Normatyvno pravovi akty z pytan' pleminnoyi spravy u tvarynnytstvi* – Normative legal acts on issues in the animal husbandry. Kyiv, 3–16.

